Hanebo-Jul

1979

Utgiven av Hanebo Hembygdsförening

Hanebo-Jul

1979

Finns det några snälla barn här?

Betraktelse för Hanebo-Jul av prosten Lars-Olov Almgren

Julaftonens stora fråga i alla hem aktualiserades helt nyligen, när vi i TV såg Madicken och hennes familj fira jul på Junibacken.

Astrid Lindgrens fina skildring av den gamla s.k. goda tidens julfirande väckte minnen från barndomens jular. Kanske man också tänkte på hur vi själva nu för tiden försökt ordna de egna barnens julfirande. Liksom Madickens så har väl de flesta barns pappor missat höjdpunkten, när TOMTEN kommer. Däremot har vi tränat på det rätta barska tonfallet i jultomtens stående fråga: FINNS DET NÅGRA SNÄLLA BARN HÄR? Men sen är tomten så underbart snäll och lättlurad. Mamma behöver ju bara säga, att barnen har varit så snälla, åtminstone de sista dagarna.

Och så väller julklapparna fram ur den snälle tomtens säck.

Många människor jämför Gud med jultomten. Kanske inbillar man sig, att Gud ställer samma fråga till oss vid juletid som tomten. Finns det några snälla barn? Ja, Gud borde ha idel snälla barn vid julen. Tänk, så fint det är hemma, nystädat, granen klädd och strålande av ljus, julljusstakarna står överallt, huset välförsett med god mat och alla julklapparna, inköpta efter långa önskelistor, väntar under granen. Kan man då vara annat än snäll?

Men till och med då märks det, att vi inte är några snälla Guds barn. En blev sur, för att han inte fick mandeln i gröten, en annan fick fel färg på blusen, en tredje led av att skinkan var för salt, en fjärde fick inte se TV-programmet i fred, och barnen gnällde över att de fick vänta för länge på julklapparna.

Så är det med oss människor. Vi har så lätt för att förstöra alla Guds goda gåvor, till och med de allra finaste.

Det finns inga snälla barn, bara vilsegångna, besvikna, trötta.

Julens glada budskap är att Gud inte frågar efter snälla barn. Han sänder Jesus till oss för att leta reda på alla Guds vilsegångna barn. Det är symboliskt, att herdarna bländas av det himmelska ljuset och får lyssna till den glada himmelska lovsången i julnatten. Med Jesus kom himmelens glädje och ljus till oss som lever i mörker och glädjelöshet.

Julen vill säga till dig, att du inte behöver låtsas vara snäll, som man gör inför tomten. Inför Gud och Guds Son, som han sände till oss, får du vara sann och ärligt visa dig som du är. Att du många gånger mitt i överflödet bär på en längtan efter något annat, att du mitt i vårt välordnade liv ändå kan ha en känsla av vilsenhet, att du i alla dina omsorger om dig själv och din familj anar att ditt liv ändå är förfelat, att du lever vid sidan av det verkliga livet, det som Gud skapade dig till, det som betyder omtanke och kärlek till medmänniskorna.

Jesus kommer för att visa oss till rätta, visa att Gud älskar oss och vill ta hand om oss och leda oss hem till sig. Genom sitt liv blir han ett föredöme för oss, genom sin död för oss blir han räddningen från all ondska vi sitter fast i. Genom sin uppståndelse visar han oss, att döden vi fruktar bara är porten in till Guds rike.

Tänk, att vi inte behöver vara "snälla" för att få komma dit! Det är julens glada budskap!

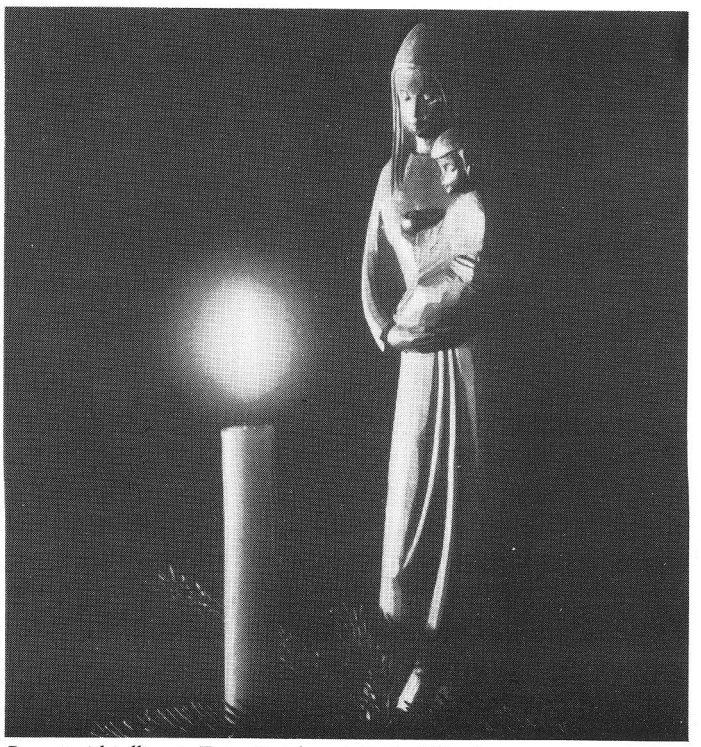

Barnet vid julljuset. Foto: Fotokunst Groh, München

Konfirmander 1979

Hanebo: Lärare L.O. Almgren

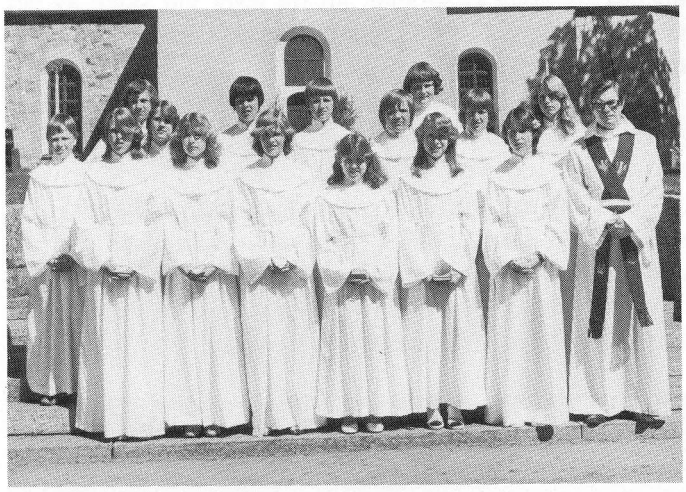

Hanebo: Lärare Sven Bohman

Segersta: Lärare Sven Bohman

Konfirmandjubiléer 1979

Hanebo 1919, Rydbergs och Ponténs grupper

Hanebo 1929, Ponténs grupp

Hanebo 1929, Bladins grupp

Foto Konfirmander och Konfirmandjubiléer Göte Edlund.

Segersta 1929, Forssells grupp

Hanebo 1939, Jungefors' grupp

Hanebo 1939, Ponténs grupp

Hanebo 1949, Bergmans grupp

Segersta 1939, Ponténs grupp

Segersta 1954, Hedlunds grupp

Victor Johnson

Brandstod i Hanebo

Ordnat brandförsvar tillkom rätt tidigt i Hanebo. Redan år 1841 upprättades den första "hwarf-längden", i vilken det angavs hur och av vem brandhjälpen skulle sättas in.

Men långt tidigare fanns det brandstodsföreningar i Hälsingland, de första bildades någon gång under 1700-talet.

Ordet *brandstod* är gammalt och *stod* kommer av isländskans *stoda,* ett gammalt ord som betyder hjälpa.. I fornsvenskan hette det *brandstud,* och den senare leden är en bildning av "stödja", alltså stöd eller hjälp. Bestämmelser infördes redan i Magnus Erikssons landslag 1347 och i Kristoffers landslag 1442.

De brandstodsföreningar som fanns i Hälsingland omfattade flera socknar, och i södra Hälsingland var Bollnäs och Söderhamn medelpunkter för dessa föreningar. De var bildade "enligt skyldighet i lag", och det var endast ägare till "av i mantal satt jord" som fick vara delägare.

Avgifterna utgick efter ett visst belopp per öresland, och ett "sexöreslandshemman" fick vid "timad eldsvåda" i ersättning värden för 111 Riksdaler. Men då skulle alla de 15 husen blivit "ödelagda". – Så många hus ansågs det att ett ordinärt hemman hade på den tiden! Avgifterna uppbars samtidigt med kronoskatten och i efterskott.

Snart fann man dock att ersättningarna var för låga, och år 1765 fördubblades beloppet till 222 Riksdaler. Detta gällde till 1833.

Det blev missnöje ute i bygden, av flera orsaker, och den 19 mars 1833 kallades de berörda socknarna till ett sammanträde i Bollnäs. Vid detta sammanträde, som pålysts av domaren Carl J Björk, var följande socknar representerade: Söderala, Norrala, Trönö, Mo, Rengsjö, Skog, Segersta, Hanebo, Bollnäs, Alfta och Ovanåker.

När elden är lös. Teckning av Märta Lindblom-Persson.

Alla ombuden "uttalade sitt missnöje" och en orsak var "orternas särskilda beskaffenhet i Hushållning och byggnadssätt". Bland de särskilt missnöjda var Hanebo och Segersta. En orsak var, att alla socknar skulle betala samma avgift, om också en del hade endast få eldsvådor, medan andra hade många. Följande tabell visar detta:

Alfta och Ovanåker 15 eldsvådor, värde 3.831 Rdl banco
Bollnäs 12 eldsvådor, värde 2.138 Rdl banco
Hanebo och Segersta 1 eldsvåda, värde 46 Rdl banco

Under sådana förhållanden förklarade de sistnämnda socknarna, att de skulle utträda ur brandstodsföreningen och bilda egna brandstodsbolag, och det var nu som det ännu existerande brandstodsbolaget bildades. Från år 1954 ändrades namnet till *Hanebo och Segersta socknars Brandförsäkringsbolag.*

Stadgar för det nya bolaget antogs den 30 januari 1842. I detta bolag fick ingå den som ägde "Gård eller Hus af minst femtio Riksdalers värde". Vid sockenstämma skulle det väljas två värderingsmän, som skulle "alla Hus och Gårdar" som till "försäkring upptages värdera och prissätta". De fick dock ej försäkra smedja, badstuga, "kölna", ria, brunn och källare.

Om någon förlorade djur, fick han för häst halva värdet, men ej över 50 Riksdaler. För kor, får och getter fick de halva värdet efter ortens "medelpris och kreaturens beskaffenhet". För svin beräknades 2/3 av värdet. Om de förlorade säd, mjöl, bröd, hö och halm fick de fullt belopp.

Men det fanns ett förbehåll "till varning för alla, att med yttersta varsamhet begagna eld i Ladugård". Och om eldens "upprinnelse kommer från ladugården" till följd av "elds begagnande därstädes" fick de endast 2/3 av ersättningen.

Ersättningarna utgick, som nämnts, efter den "varvlängd" som upprättades av de valda värderingsmännen.

Vid varje gård skulle finnas "minst en handspruta, en båtshake samt 2:ne brandstegar". Men vid "utanvidsgård" räckte det med en handspruta, en båtshake och en brandstege".

År 1842 var Hanebo socken indelad i 8 sprutlag:

1. Vallsänge, Gusbo, Håkanbo, Lilltjära, Svedja och Sibo.
2. Kilarne och Ladänge (Belse) och Hammaren.
3. Hallen och Löten.
4. Bofara och Västerberg.
5. Lotan, Knisselbo och Västansjö.
6. Sörfly och Kvarnböle.
7. Norrfly, Innantjära och Norrbyn.
8. Den övriga kyrkbygränden.

Inom varje sprutlag fanns ett spruthus, där det skulle finnas en "medelmåttig slangspruta och 2 brandsegel

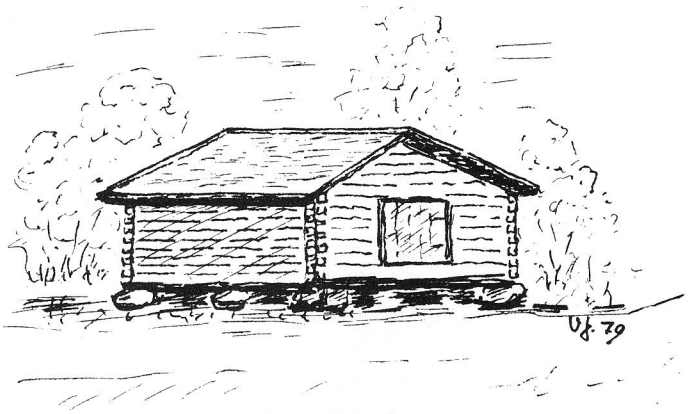

Spruthuset i Lilltjära. Revs när ny väg byggdes. Teckning av Victor Johnson.

av 25 alnars längd". Brandredskapen skulle "hållas i ständigt brukbart skick och förvaras på tjenligt och för hvarje person inom Sprutlaget kändt ställe". Byvaktaren skulle se till att sprutan prövades minst två gånger om året, och den skulle "smörjas så ofta sådant kan erfordras".

Brandsyn skulle hållas varje år av valda synemän, och sockenskrivaren skulle se till att det blev gjort. De skulle se till att murarna var i gott skick och att brandredskapen var "i brukbart skick och till finnandes".

Den 13 mars 1916 fastställdes brandrotar för sista gången, och då beslöts denna indelning:

1. Håkanbo och Röstbo
2. Valssänge, Gusbo, Lilltjära, Svedja och Sibo.
3. Kilafors, Hammaren, Belse och Hallen.
4. Löten, Östra Bofara och Lötbodarne.
5. Västra Bofara, Västerberg och Lotan.
6. Västansjö och Knisselbo.
7. Sörfly, Norrfly och Kvarnböle.
8. Norra Kyrkbyn och Kyrkbyn.
9. Innantjära, Rotemo och Hårga.
10. Granbo.
11. Acktjära och Östansjö.
12. Böle.
13. Tönsen.
14. Bäckänge, Sveden, Bredåker och Västra Djupa.
15. Östra Djupa, Landa, Lillanda och Byn.
16. Gäversta, Svedja, Nyänge, Mårdnäs och Hullsta.

De som gick brandsyn inom dessa rotar skulle uppta avgifterna efter den längd som uppgjordes av ordföranden. Från år 1945 utsändes debetsedlar, och avgifterna betalas på postgiro.

När eldsvåda utbrutit skulle man slå larm så snart som möjligt; "klämtning och ringning med kyrkklockorna till folkets kallande bör ock föranstaltas". I reglemente för 1857 fastställdes om klämtning, och att "det skulle iakttagas, att då eld utbrutit inom
1:sta skifteslaget (Utibygden) klämta ett slag i sänder.
2:dra skifteslaget (Sörsocknen) 2: ne slag tätt på hvarandra.
3:dje skifteslaget (Flybygden) 3: ne slag.
4:de skifteslaget (Kyrkbygränden) 4 slag, samt
inom *Segerstabyarne* 5 slag, omvexlande med ringning".

Man skulle fortast möjligt "med den Häst, som närmast är för hand framskaffa brandsprutan". Alla som vid släckningen något "kunde uträtta", skulle "genast inställa sig vid branden".

Brandsprutan pumpades för hand, och vattnet fördes fram genom langningskedja. Det var därför nödvändigt att så många som möjligt hade med sig hinkar (i äldre tid vanligen träämbar). Sista gången detta förekom var den 9 april 1932 vid en brand i Svedja i Hanebo.

År 1842 bestämdes det, att ersättning för "nedbrända hus" skulle till dem som hade brandförsäkrat lämnas dels "contant" och dels i timmer och dagsverken. En femtedel utgick kontant och 4/5 i "materialer och dagsverken i förhållande till behofvet".

Vad den som var upptagen i varvlängden och var i tur att deltaga i uppbyggnaden av den nedbrunna skulle lämna till den "brandskadade" var noga angivet. Det hette att "i hwarje hwarf, där någon är antecknad med 1" skulle det utgöras av:

"1 st timmerstock, 18 alnar lång och 8 tum i lilländan.
1 st 2 tums eller 2 st 1 tums Bräder, 9 alnar långa; efter behof.
I Lisspund Näfwer.
2 st Takvedsskidor, täljda och borrade.
10 st Murtegel.
Contant 32 shilling Banco".

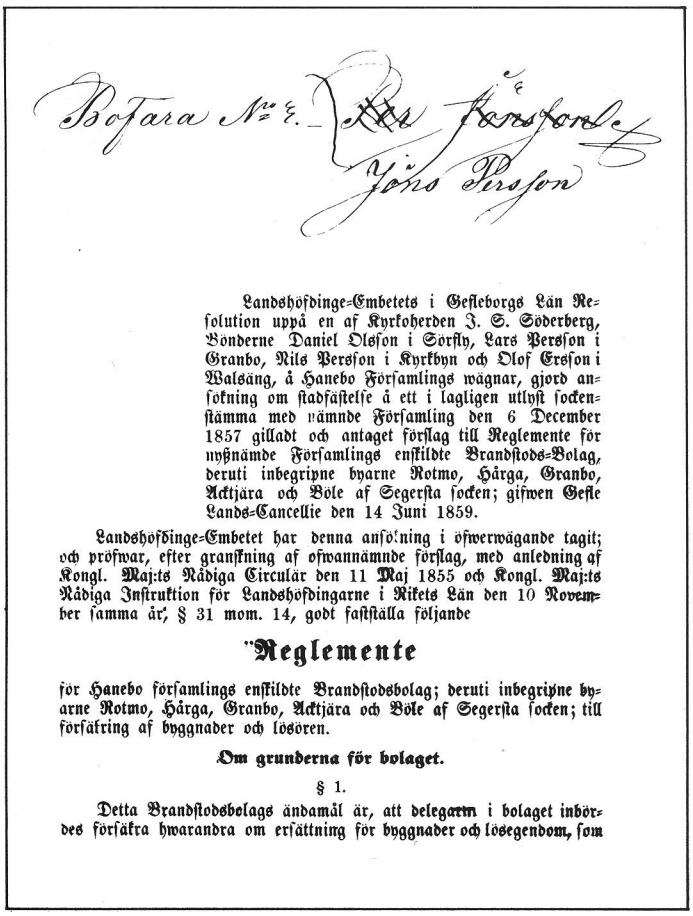

Bofara No 2. – Jöns Persson

Landshöfdinge-Embetets i Gefleborgs Län Resolution uppå en af Kyrkoherden J. S. Söderberg, Bönderne Daniel Olsson i Sörfly, Lars Persson i Granbo, Nils Persson i Kyrkbyn och Olof Ersson i Walsäng, å Hanebo Församlings wägnar, gjord ansökning om stadfästelse å ett i lagligen utlyst sockenstämma med nämnde Församling den 6 December 1857 gilladt och antaget förslag till Reglemente för nyßnämde Församlings enskildte Brandstods-Bolag, deruti inbegripne byarne Rotmo, Hårga, Granbo, Acktjära och Böle af Segersta socken; gifwen Gefle Lands-Cancellie den 14 Juni 1859.

Landshöfdinge-Embetet har denna ansökning i öfwerwägande tagit; och pröfwar, efter granskning af ofwannämnde förslag, med anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Circulär den 11 Maj 1855 och Kongl. Maj:ts Nådiga Instruktion för Landshöfdingarne i Rikets Län den 10 November samma år, § 31 mom. 14, godt fastställa följande

"Reglemente

för Hanebo församlings enskildte Brandstodsbolag; deruti inbegripne byarne Rotmo, Hårga, Granbo, Acktjära och Böle af Segersta socken; till försäkring af byggnader och lösören.

Om grunderna för bolaget.

§ 1.

Detta Brandstodsbolags ändamål är, att delegarna i bolaget inbördes försäkra hwarandra om ersättning för byggnader och lösegendom, som

Det första tryckta reglementet. – Man observerar det ålderdomliga och mycket högtidliga kurialspråket.

År 1918 erbjöd sig Skogens Kol Aktiebolag att deltaga i inköp av en brandspruta, men det avslogs, då det ansågs att "brandbolaget omfattade så stort geografiskt område, att det inte skulle gå att snabbt komma till brandplatsen." År 1930 märks det att man ändrat inställning, men ändå avslogs en begäran om 50 kronor till ett brandkårsförbund. Den 18 oktober 1931 var man dock redo besluta om att anskaffa en "motorspruta med nödiga tillbehör av 500 meter slang, kopplingar, strålrör, brandsegel m.m. för en kostnad av 5.100 kronor, och att bygga ett lämpligt garage för bil och motorspruta". Den 3 juni 1932 beslöts att "för en blivande frivillig brandkår" ingå i Gävleborgs läns brandkårsförbund.

I stället för garage byggdes det brandstation vid Kilafors och senare Segersta, och den 21 oktober 1934 anslogs 2.000 kronor till utrustning. År 1936 kompletterades utrustningen, 1937 beslöts att inköpa "en till motorspruta för ca 4.000 kronor" och samma år ett skumsläckningsaggregat. En brandspruta placerades i Segersta. 1942 var den utsliten, varför en ny inköptes. Brandkåren fick också brandbil år 1940.

Den 22 oktober 1944 föreslogs att överlåta brandredskapen till Hanebo och Segersta socknar. Överlåtelsen skedde den 1 januari 1945 genom gåvobrev.

Efter överlåtelsen fastställdes brandordningar, vilket faller utom ramen för denna redogörelse.

Den 14 oktober 1948 kom frågan om återförsäkringar på tal, och 1949 beslöts att bolaget skulle återförsäkra i ett större bolag för att säkerställa ersättningsskyldigheten vid storbränder.

Steg för steg utvidgades därefter verksamheten. Den 17 augusti 1949 antogs detaljerade bestämmelser för traktorförsäkringar, och samma år bestämdes, att sådan försäkring skulle gälla endast fordon med "förbrännings-motor, driven med flytande bränsle". Fordonet skulle vara försett med gnistersläckare. Den 20 december 1957 beslöts att införa bibranschförsäkringar genom sockenbolaget. Från och med 1959 beslöts att motorsågar skulle få försäkras som lösegendom.

Stormskador har antecknats i protokollen endast en gång, den 11 september 1967.

Ordförande i Hanebo – Segersta Brandförsäkringsbolag har sedan tillkomsten varit:

1841 A G Blombergsson, Sibo
1857 Daniel Olsson, Sörfly
1883–1889 Jöns Persson, Bofara
1889–1890 Erik Persson, Kyrkbyn
1891–1901 Lars Larsson, Västerberg
1902–1919 Per Ståhl, Lotan
1919–1944 Olof Jonsson, Lilltjära
1944–1977 Eric Jonsson, Lilltjära
1977– Anders Andersson, Gäversta

När man ser tillbaka på Hanebo–Segersta Brandförsäkringsbolags verksamhet under åren vågar man påståendet, att det fyllt en viktig uppgift. Det har också omfattats med förtroende av bygdens folk.

Vad får man för 10 kronor ?

Inte så värst mycket i våra dagar !
Men bara *10 kronor* kostar det att bli medlem av Hanebo hembygdsförening och därigenom stödja föreningens verksamhet.
Om Du inte ännu är medlem, gör så här:
Ta telefonluren, slå 521 30 (ordf.) eller 500 60 (kassören) och anmäl Dej !
Inbetalningskort kommer sedan med posten.

Hanebo-historier efterlyses!

I tidigare nummer av Hanebo-Jul har vi bett våra läsare att bidra med *Hanebo-historier.* Det finns säkert många. Ibland exempel på fyndiga och roliga svar, ibland också på ett slående sätt karakteriserande äldre tiders förhållanden.

Tyvärr har resultatet av vår uppmaning blivit magert. Endast *en* historia har "strömmat in" och återges på annan plats i detta nummer.

Vi tackar *David Danielsson* (nu bosatt i Hofors men född och uppväxt i vår socken) både för hans historia och för de vänliga orden om vår bygdetidning!

Och nu väntar vi på flera historier. . .

Red.

Bengt-Åke Olsson

Kilafors IF 60 år

Det var det riktigt stora ögonblicket för en ung idrottsman. Kilafors IF: s Lasse Olsson, *Lill-Lasse* kallad, äntrade prispallen för att ta emot bronsmedaljen vid skid-SM: s femmil i Luleå den 21 mars 1936.

Bredvid honom stod Karl Lindblad från Trångsviken och Arthur Häggblad, Umeå – båda två storstjärnor i det svenska skidlandslaget OS-året -36.

Föret hade varit besvärligt. Det var tungsamt, svårvallat, många av åkarna hade svårt att fullfölja loppet. Men för Lill-Lasse hade den sista resan in mot målet varit en enda stor slutforcering. I mål var han bara 47 sekunder från guldet!

Resultatet av Lill-Lasses storlopp blev en landslagsuttagning i den svenska skidtruppen till Lahtis. Men i tidningarna blev uppmärksamheten inte särskilt stor. Lill-Lasse var tyst och tillbakadragen, inget affischnamn.

Det skulle dröja ända fram till 1979 innan Kilafors IF fick sin näste landslagsman. Per Erik Nääs vann i somras ungdoms–SM i diskus och blev uttagen till ungdomslandslaget.

"Lill-Lasse" Olsson är idag praktiskt taget glömd och helt okänd för en yngre generation. Han dog så sent som i augusti i år, bara några veckor innan Kilafors IF firade sitt 60-årsjubileum.

En idrottsförenings historia blir ofta ren nostalgi, ett lite vemodigt tillbakablickande. Så därför är det viktigt att slå fast att KIF i högsta grad lever i nuet, att dagens verksamhet är imponerande även i en historisk jämförelse.

Kilafors IF är idag ett myller av fotbollskillar, fotbollstjejer och unga friidrottslöften. Det finns både friidrottsskola och fotbollsskola. Och framförallt – föreningen har idag nära *600 medlemmar.* Det är ett alla tiders rekord!

Men i alla fall; det vore ändå orättvist att inte vara nostalgisk, att inte ta upp en liten del av allt det som hänt genom åren.

Generationer har "hängt" vid Knöttas, spelat fotboll eller sysslat med någon annan av klubbens många sporter: fri idrott, cykel, skidor, boxning, brottning, bandy, ishockey, orientering. . .

Många har känt atmosfären i det gamla omklädningsrummet. Med den tunga doften av liniment, dusch med iskallt vatten pissoaren på baksidan och de gamla gulnade bilderna på 40- och 50-talens fotbollsidoler som fanns kvar ända till rivningen i början av 70-talet.

Många har stått och frusit vid hockeyrinken. Och kanske stulit sig till en stunds värme bland killarna i laget under pauserna. . .

En grupp fina skidåkare från 1920- och 1930-talen: Axel Bergström, Oskar Malm, Bernhard Rösth, Erik Rösth och Axel Svedberg.

Lill-Lasse i spåret.

Tungt femmilslopp.

Olsson, Kilafors, nära segern

(Från Svenska Dagbladets utsände medarbetare.)

LULEÅ, lördag. Karl Lindberg från Trångsviken, otursförföljd svensk olympiaman i Lake Placid 1932, svensk skididrotts förmodligen mest tystlåtne utövare, dominerande storrännare i Jämtland...

Tredje man och överlägsen segrare i klass två blev Lars Olsson från Kilafors, en på dessa breddgrader tämligen okänd liten storrännare men i Hälsingland känd och erkänd distriktsmästare.

Lill-Lasses prestation i SM observerades också av rikspressen.

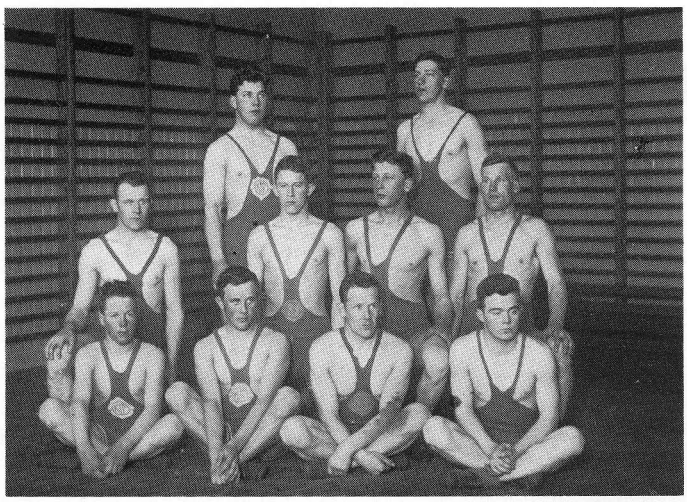

Brottarna på 1930-talet. I främre raden: Gösta Johansson, Hemfrid Larsson, Ivar Larsson, Göte Berglund. I andra raden: Erik Berglund, Sven Berglund, Ivar Eriksson, Richard Strömberg. I tredje raden: Sven Jansson, Åke Larsson.

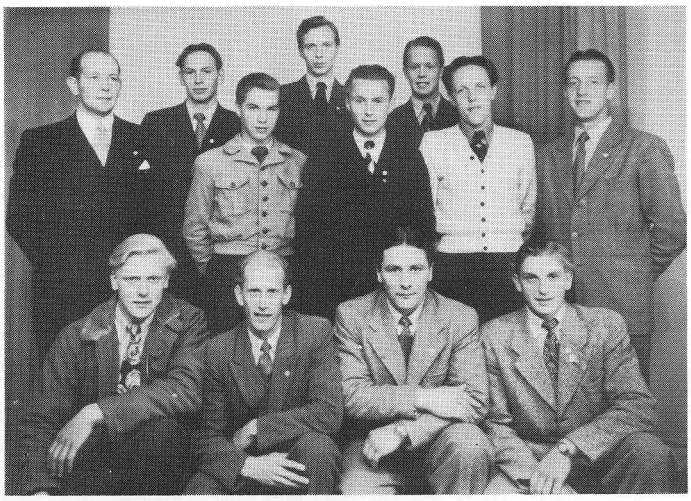

Fotbollslaget på 1940-talet. I främre raden: Olle Olsson, Inge Björklund, Axel Olsson, Sven Edling. I bortre raden: Evald Svensson, Erik Stolt, Sven Skoglund, Rolf Lindblom, Pelle Larsson, Rune Svensk, Göte Nybom, Bertil Frank.

A-laget i fotboll på 1930-talet. I första raden: Josef Norén, Evald Svensson, Evert "Tjusan" Larsson. I andra raden: Sven Nordin, Lars Liljeby, Olle Flink. I tredje raden: Johan Andersson, Pelle Norén, Gustav Rådström, Evert Liljeby, Helmer Hellsten.

Fotbollslaget 1930. – Det första lag som KIF anmälde i seriesammanhang. I främre raden: Kalle Strömberg, Erik Håkansson, Evald Svensson. I övre raden: Pelle Norèn, Josef Norèn, Martin Jansson, Torsten Englund, Roland Erikson, Lars Liljeby, Richard Rosén, Ingvar Tjernell.

Bandylaget på 1930-talet. I främre raden: Harry Malander, Evald Svensson, Leif Lindkvist. I bortre raden: Pelle Norén, Herbert Lindé, Lars Liljeby, Manne Svensson, Bengt Moberg, Evert Engström, Josef Norén, Helmer Hellsten.

Framträdande fri-idrottare en gång: Erik Pihl och Karl Bjurkvist.

Men från början var verksamheten mycket blygsam. När 13 (!) personer satte sig vid bordet för att bilda Kilafors IF i september 1919 startade man med tom klubbkassa och en plöjd potatisåker som "idrottsarena".

Bland de som fanns med den gången var *kommunister Hjalmar Bladin* den verklige eldsjälen. Den excentriske pastorn som brukade arrangera snöbollskrig mellan konfirmanderna insåg tidigt idrottens sociala betydelse. I kyrkliga kretsar var det inte särskilt populärt, men Bladin framhärdade i sin uppfattning och lyckades lägga matchtider så att de inte kolliderade med kyrkans evenemang.

Folkskollärare Skogsberg, även han bland grundarna, upplät sitt potatisland vid Sandersberg mot att han av föreningen fick tre tunnor potatis per år.

– Vi köpte tröjor för egna pengar och lånade klubben lite rörelsekapital. Men vi hade ingen utrustning i övrigt. Allt var ett provisorium, berättar *Lars Malander,* 79 år. Han fanns med redan premiäråret.

Så småningom flyttades fotbollen till "Kolavallen". Det var också en åker, men underlaget var något bättre.

– Innan vi kunde börja spela matcherna vid Kolavallen, som låg vid Kolningen, fick vi skyffla bort koskiten från planen, minns *Pelle Norén* som fanns med i laget från slutet av 20-talet och genom 30-talet.

Några år in på 20-talet tillkom Knöttas, sedan klubben fått ett skogsområde arrendefritt. Hela området bestod då av skog som måste röjas.

Men idrottsföreningen hade inte särskilt mycket pengar till upprustningen och fick nöja sig med en grusplan. Det gjorde att KIF länge inte kunde avancera i seriesystemet, planen motsvarade inte ens den tidens krav.

Ekonomin var som för de flesta klubbar det stora problemet. Försörjningen klarades genom inkomster från danspaviljongen och enskilda människors uppoffringar.

Men ekonomin hade ändå fått föreningen på fall, om inte företag och privatpersoner gett sitt stöd. KIF var länge beroende av ortens dominerande potentater. På gott och ont. . . Men visst satte klassamhället sina spår.

För Kilafors IF finns många märkesår värda att minnas. Och det finns gott om profiler som gjort föreningens namn känt både i och utanför distriktet.

Att värdera prestationer mellan olika tidsperioder är nästan omöjligt. Bara några namn och händelser som gått till föreningshistorien:

- *Hjalmar Bladin, Erik Waldenhagen, Carl Haggren, Olle Ohlsson* och *Sven Danielsson,* den första styrelsen från 1919.
- *Johan Leimer, Bernhard Rösth* och *Sigfrid Nilsson,* en trio som deltog i Vasaloppet 1922. Leimer blev bäst med en 25:e placering.
- Fotbollens seriepremiär 1930. I det första laget ingick *Gunnar Svensson, Josef Norén, Pelle Norén, Sven Norén, Harry Malander, Evert Larsson, Torsten Englund, Olle Flink, Lars Liljeby, Evert Liljeby* och *Ingvar Tjernell.*
- Släggkastaren *Erik Elgh,* diskuskastaren *Birger Johansson* och sprintern *Erik Englund.* Under 30- och 40-talen tillhörde de toppen bland Hälsinglands friidrottare.
- Skidsporten blomstrade under 20-, 30- och 40-talen, med åkare som bl a *Lill-Lasse Olsson, Axel Bergström* och senare *Evert Karlsson.*
- I slutet av 30-talet startades planeringen för en ombyggnad av Knöttas. Efter många turer kunde den verkställas 1953. Det "nya" Knöttas invigdes under stor pompa och ståt.
- I mitten av 50-talet bildades ishockeysektionen. Dessförinnan hade bara bandy förekommit på programmet under några år. Bland profilerna i hockeylaget fanns *"Skano" Skoglund,* en av de mest populära lirarna i Kilafors genom tiderna. Men hockeyn lades ned 1966 när KIF gick samman med Bollnäs-laget IK Warpen och bildade Bollnäs IS.
- Fotbollen förde länge en tynande tillvaro i de allra lägsta serierna. Visst hade laget framgångar även under 40-talet (med bl a liraren *Rolf Lindblom)* men först under 70-talet har det verkliga uppsvinget kommit. Laget spelar nu i hälsingefyran.

Bland spelarna i lagen från 60- och 70-talet märks kanske allra främst *Rune Eriksson* och *Anders Larsson.* Båda har också prövat lyckan med spel i division 2, i Sandvikens IF resp. Ljusdal.

- Friidrotten har kommit igång ordentligt igen under senare år. Raden av talanger är många men *Per Erik Nääs,* släggkastaren *Lennart Bodell,* kulstötaren *Mats Hedberg* och längdhopperskan *Ing-Mari Andersson* har noterat framgångar även nationellt. Efter sin seger vid USM i Rättvik i somras kom Per Erik Nääs med i U-landslaget till "Finnkampen" på Stockholms stadion.

Mycket skulle kunna skrivas för att ge en mer täckande bild av de 60 år som gått sedan KIF bildades. Mycket blir bara brottstycken, namn som skulle ha varit med har utlämnats.

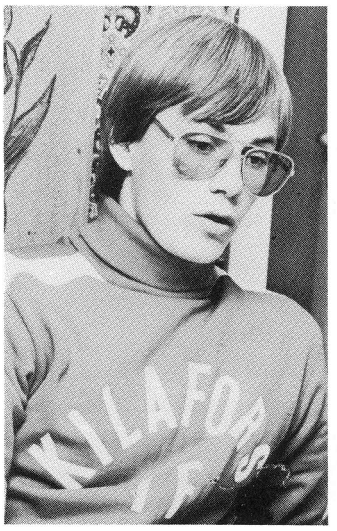

Per Nääs – en representant för den nya generation som nu växer fram inom KIF.

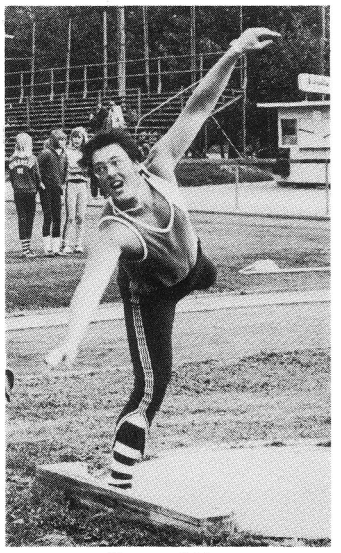
Mats Hedberg, kulstötare med sikte på 17 meter.

KIF:s damlag, segrare i Div. IV.

För Kilafors IF:s del försvåras historieskrivningen också av att mycket källmaterial gick förlorat när danspaviljongen brann ned 1965. Festskrifter, protokoll, foton och annat finns inte längre kvar.

Kilafors IF står i alla fall fint rustat inför framtiden. Verksamheten fortsätter att växa, fler ungdomar kommer med, damfotboll har tagits upp på programmet (tjejerna vann förresten sin fotbollsserie i år), fler människor engageras på ledarsidan.

Fotbollen är den stora publikmagneten. A-lagets hemmamatcher lockar ofta några hundra åskådare. Vid fjolårets cupmatch mot dåvarande division 2-laget Sirius kom nära ettusen för att se det rödvita hemmalaget förlora knappt.

För många i Hanebo-bygden har Kilafors IF betytt oerhört mycket. För generationer av unga killar (och en del tjejer) har KIF gett stimulans och mening åt fritiden.

Det är kanske viktigast att komma ihåg när historiska fakta, glädjeämnen och besvikelser virvlar förbi.

*

För ett utomordentligt energiskt arbete vid insamlandet av illustrationer till denna artikel tackar vi hjärtligt **Pelle Norén,** tidigare under många år aktiv inom KIF! I vissa fall har hans spaningar efter (särskilt äldre) foton bedrivits långt över kommungränserna.

Också vid identifieringen av de olika personerna på bilderna har han ställt sin sakkunskap till förfogande. Tack också för det, Pelle!

Red.

Sven Olle i Bofara

Nolagata

Dikt på Hannbomål

Ordförklaring till dikten:

Ovarsle: Otroligt. Mycket.
Läll (Lell): Likväl.
Stötting: Spark (sparkstötting).
Vonastlöst: Otroligt, mycket (se Ovarsle).
Västbärge: Västerberg.
Brydd: Villrådig.
Tia: Tiden.
Skråmlen: Spöklik.

Dä var en trevlen högsömmarkväll,
ja geck väjen bårtjönnöm at Nolagata täll.
Väre va tjönnt å svaler i luften döm flängde.
Ja sa för mä sjölv: "Dä ä ovarsle grant nu läll.
Jag tror ja går att skoeln täll",
å in på Nolagata sa inkömt ja svängde.

Här tjoga en på bå sennt å brått,
i rägn å urvär på väjen man gått.
På skier å stötting man skrinna iväg.
Nerjönnöm Erklars-backen vi görma å skrek,
si tä åka i backar dä va rolen lek.
Ja tankane di färöm i hugge på mäg.

Dä var vonastlöst role då en va bar.
Dä ljuseste minnen från den tin man har,
då på skoelns dagär en täntjer.
Skolhuse i Västbärge står nu skråmlen-tom.
På tömta dä växer böskar runt farstö-bron.
Ja, en får da si mer än en vänter.

Skolbarene söm geck lamä mäg
ha vöxe å färe all valens väg.
Sjölv ja går hänne ensammen å sir nog brydd ut.
En stönner på dä att tia den ä till fö tä gå.
Ve Olhans velire där tröttna ja å stanna tå,
för si bårtöm fäjslirsknuten tar Nolagata slut.

Dä ä liasöm könstit rennt då en sir
hur vala ha vörsti, rackt rent opp å nir.
Fölk, döm tytjs bara täntja för stönna.
Men sjölva Nolagata då, hon går
söm jamt hon gjoscht i alle år.
För mäg hon bi'nte na annerlönna.

Präster och Bönder

– noteringar kring en gammal Hanebo-släkt

Det började egentligen en höstkväll på 60-talet.

Jag kom strosande på stigen ned mot länsvägen, som på den tiden ännu hade sin gamla sträckning genom Böle. Skymningen föll allt tätare. Ännu syntes Gubbergs mjuka kontur mot aftonhimlen, men om en kort stund skulle mörkret sluta sig kring stubbåkrar, nyplöjda gärden, granskog och björkdungar.

De sista sysslorna för dagen var över. Byfolket hade dragit sig inomhus, och i kökskammaren på gården där nere knäppte Nilses Olle just på taklampan och slog på TV:n för att se på Aktuellt.

Det såg lockande ut. Jag släntrade nedför allén och knackade på.

Vad Olle Björklund, den tidens idol i massmedia, hade att förtälja om dagens händelser världen runt är helt utraderat ur mitt minne. Det som stannade kvar var något helt annat.

Hur det nu var kom vi att tala om att många av socknens släkter hade gamla rötter i bygden. I vissa fall hade många generationer av samma släkt varit bofasta på en och samma gård, som gått i arv från far till son, ibland till dotter och måg. Släktkedjan kunde ofta följas tillbaka till 16- och 1700-talen, ibland ännu längre.

En naturlig fråga blev, hur länge just *hans* släkt varit rotad i Hanebo, och det gav Olle impulsen att leta fram ett gulnat papper. Där fanns under överskriften *Fragmens i Kyrkbyn* en rad noteringar om släktens ursprung och hur en gren kom att bli bofast just i Hanebo.

Det blev sent, innan jag letade mig hem genom höstmörkret, och då hade jag till låns fått med mig hans släktkrönika för att ta en kopia för eget bruk.

Den hamnade tillsammans med andra papper av liknande slag i en skrivbordslåda. Och där blev den liggande.

Efter några år fanns den alltid lika vänlige Olov Nilsson i Böle inte mer. Han avled hastigt 60-talets sista år. Brodern Nils, som då vårdades på Hällagården, gick bort endast några månader senare. – Han lever kvar i vårt minne som en av de finaste personligheter vi mött.

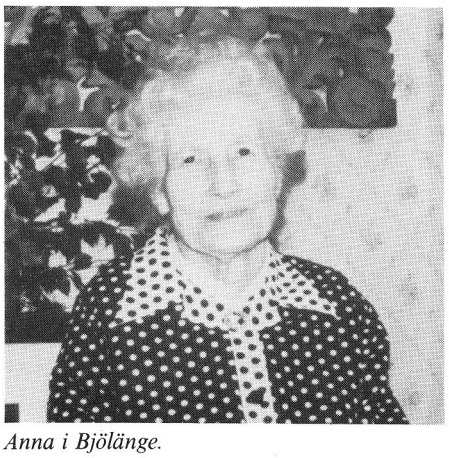

Anna i Bjölänge.

Kvar i syskonkretsen och sin generation av släktgrenen fanns därefter endast enda systern Anna, gift med Edvard Johansson i Bjölänge. Den äldsta av de tre, överlevde hon sina bröder i nära tio år.

Men i slutet av förra året gick också hon bort, vid 84 års ålder.

Vi människor åldras, gradvis och obevekligt. Men det kan ske på många olika sätt. Det händer, att man med vemod tvingas iaktta hur en från början stark personlighet steg för steg upplöses. Att minnesfunktionen börjar avta vid stigande ålder drabbar väl de flesta, men det händer tyvärr också ibland, att orienteringen i nuet alltmer sviktar och till sist helt förloras.

Det finns dock, lyckligtvis, även ett annat åldrande. Den fysiska kraften sinar. Kroppsliga krämpor gör sig smärtsamt påminda. Men den andliga vitaliteten är obruten. Minnet finns kvar med samma perfektion, och engagemanget för släkt, vänkrets, bygd och samhället i stort finns där alltjämt. – Den gamla utstrålar en till synes oförminskad andlig vitalitet.

Den sistnämnda karakteristiken stämmer väl på Anna i Bjölänge. Under senare år blev hon alltmera tunn och spröd, och hon rörde sig med viss svårighet. Men hon "levde med" i vad som hände, man mötte samma spontana intresse för både den besökande och dagshändelserna som tidigare. Samtalet flöt otvunget och livfullt med snabba associationer – men också med spontant medkännande när det gällde någons svårigheter, sjukdom eller sorg.

Till det yttre skilde sig väl inte hennes liv från vad som gäller för "en hälsingsk bondmora", med mängden av sysslor från tidig morgon till sen kväll. Som i många andra gårdar i vår socken dunkade också vävstolen, ansades trädgårdssängarna och vårdades blommorna hemma i Bjölänge. Det gavs inte många stunder att i övrigt odla egna intressen, men – kanske särskilt under senare år – läste hon mycket.

Vi är många som saknar henne.

För det gamla föräldrahemmet i Böle bevarade hon livet igenom en stark känsla av samhörighet. Efter hennes bortgång har det berättats, att den tydligen påminde henne om släktens gamla hem-gård, Fragmens i Kyrkbyn, som ursprungligen var bebyggd på liknande ålderdomliga sätt.

Och därmed är vi tillbaka till de gulnade släktpapperen från höstkvällen en gång på 60-talet. . .

Det var först i samband med Anna i Bjölänges bortgång som jag åter kom att ta fram den gamla släktkrönikan (fö skriven med den omsorg över varje bokstavsform som kännetecknade äldre tiders skola). Där berättades inledningsvis om släktens ursprung och noterades, att av den *"finnes många ättlingar i allmogeståndet i Hanebo-jorden. . .".* Så följde en koncis och klar redogörelse för hur en medlem av släkten kom att bli bofast i socknen samt en förteckning över hans ättlingar led för led fram till vår tid, med notering av födelseår, giftermål och dödsår.

Det visade sig, att släkten härstammade från en prost i Delsbo, vars namn *Phragmenius* var en latinisering av ordet "delman". – Kan man möjligen tolka det så att den gamle prosten också genom sitt namn ville markera samhörigheten med sina församlingsbor?

Min nyfikenhet var väckt. Vem var egentligen denne Delsbo-prost? Lyckligtvis finns det en som det förefaller pålitlig källa för upplysningar om äldre tiders prästerskap, nämligen de olika stiftens "Herdaminne". Av erfarenhet visste jag, att där kunde finnas inte bara uppgifter om födelse-, examens-, utnämnings- och dödsår utan också noteringar av mera personlig art – ibland inte enbart smickrande för vederbörande.

Några mera anmärkningsvärda uppgifter väntade jag mig dock inte, när jag på biblioteket fick fram *Upsala Ärkestifts Herdaminne,* Del 1, tryckt i Upsala 1842, slog upp s. 280 – 281 i avsnittet för Delsbo och under nr 13 i raden av kyrkoherdar fann Mag. JONAS PHRAGMENIUS. Egendomligt nog angavs inte hans födelseår men väl att han blev student 1654, magister 1668 och prästvigd år 1670. Samma år blev han "Graecae Linguae Lector i Gefle", men 'öfvertalades han af Ä. Bisk. Bazius 1679 att lemna Lectoratet och blifva Rector Scholae i Gefle".

Helt utan komplikationer förflöt tydligen inte hans tid i Gävle: han var nämligen frånvarande från lektoratet en hel termin. Som orsak angav han, att han "för någon sin saks skull" måste vistas i Stockholm.

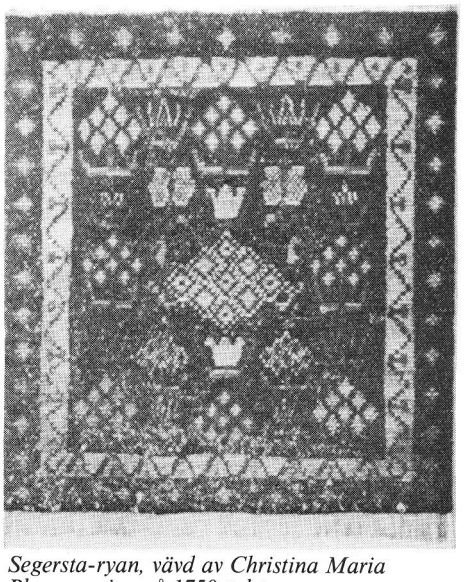

Segersta-ryan, vävd av Christina Maria Phragmenius på 1750-talet.

Det blev inte utan påföljd, för i fortsättningen heter det:

"Han fick derföre hårdt tilltal, att han för privat nytta skull så länge sitt embete försummat. Res.: Androm till exempel måste han mista av sin lön 5 t:r spanmål."

Därmed var av allt att döma det hela sonat och förlåtet.

Det hindrade inte hans utnämning till kyrkoherde i Delsbo 1681, befordran till kontraktsprost (vilket han dock klagade sig till!), tjänstgöring som preses vid prästmötet 1691 och slutligen riksdagsman för sitt stånd 1693. Han dog den 14 juni 1702 och "kallades av Bönderne för Lill-Prosten". (Hans efterträdare, som tydligen var mera storväxt, kallades i stället Stor-Prosten.) År 1669 gifte han sig med *Elisabeth Olsdotter Aurivillia* och hade med henne två barn: *"Jonas,* Prost i Segerstad; *Nils,* kallade sig Wallenius, Kyrkoh. i Gudmundrå af Hernös. stift."

Därmed är vi framme vid släktens första anknytning till vår bygd, och det roade mig att se, vad *Herdaminnet* kunde ha att förtälja om Segersta-prosten *Jonas Phragmenius,* "en lärd och kunnig man" enligt de gamla släktpapperen. Han fanns med som nr 17 i raden av pastoratets kyrkoherdar. Ett avsnitt av hans personalier förtjänar att återges in extenso:

"Mag. JONAS PHRAGMENIUS. Hels. Född 1669. Fadr. Prost i Delsbo. Stud. 1685. Magister 1694. Pvgd 1695 till Husprest hos Grefvinnan Lindschöld. ConRector i Hudiksvall 1697. Rektor 1708. Orator vid prestmötet 1705. Kyrkoh. här 1713. Contr. Prost 1724. Riksdagsman 1726. Död i Dec. 1740, 71 år gammal."

Om vad som hände under hans tid som huspräst i den grevliga familjen berättar herdaminnet av naturliga skäl ingenting. – Möjligen utspelades där en kärleksaffär, ty i fortsättningen nämns, att han "ryggade en förlofning emellan sig och en Anna Örner" innan han ingick sitt första äktenskap med Barbara Röök. Dennas dödsår anges inte, endast att han gifte om sig med Margareta Isaeus, som överlevde honom och "fick dubbelt nådår 1742".

Detta medförde dock vissa svårigheter för hans efterträdare, "som redan hitflyttat". Det heter:

"Cons. fann då ej annan utväg, än att Pragmenii enka och de öfrige skulle sins emellan om inkomsterna (av kyrkoherdebostället) uti vänlighet contrahera".

Hur detta avlöpte förmäler inte historien. Man kan ana, att änkan hade bekymmer att försörja den stora barnskaran. I sitt första äktenskap hade prosten Phragmenius nämligen sex barn och i sitt andra nio, dvs tillsammans *15 barn.* Av dessa räknas i herdaminnet upp tio stycken, vilka nådde mogen ålder. "De öfrige dogo unge". En talande bild av dåtidens stora barnadödlighet. Tre av sönerna gick i faderns fotspår och blev präster (en av dem hade "Comminister- och Scholmästaretjänsten" i Söderhamn), en blev officer vid Hälsinge regemente, en "handelsbetjent" och en "Skrifvare". Av döttrarna gifte sig en med "Commin. här P. Lindström".

Efter denna utflykt i Herdaminnets av tidens språk präglade noteringar om den gamle prosten och hans familj är det hög tid att återvända till "de ättlingar i allmogeståndet" som kom att knytas till vår socken!

Om dem ger släktkrönikan exakta – men tyvärr mycket kortfattade – besked. Det är inte första gången vid försöket att rekonstruera det förflutna som man beklagar, att källorna om allmogens liv rymmer så litet av konkreta detaljer jämfört med vad som gäller för de s k "högre stånden". Om den här aktuella släktens stamfader gav t ex herdaminnet ändå några få upplysningar som låter en ana vissa karaktärsdrag. Detsamma gäller, fast kanske i mindre grad, Segersta-prosten, vars ättlingar slog rot i vår socken.

Men när man kommer till Jonas Phragmenius son, fältväbeln *Johan (född 1704, död 1766,* i herdaminnet kallad Jacob; det är inte alltid namn och namnformer överensstämmer i äldre källor) söker man förgäves efter något som kan ge en fingervisning om hurdan människa han egentligen var. Det var ändå han som genom sitt giftermål 1736 med bonden Lars Olssons dotter *Helena,* född 1711 och död 1774, gjorde att släkten blev bofast i vår socken. Han blev genom äktenskapet ägare till hemmanet Västerby nr 2. Vid storskiftet fick gården beteckningen sub 10 i Kyrkbyn.

Johan Phragmenius förändrade släktnamnet till *Phragmén.* – Det tidigare namnet hade kanske en alltför prästerlig klang för en officer! Helt ointresserad av kyrkan tycks han dock inte ha varit, ty enligt boken Två Hälsingesocknar skänkte han tillsammans med "bokhållare Åman" till kyrkan "ett kalkkläde av vitt siden med gröna och röda rosor".

Gården gick sedan i arv till Johan och Helenas son *Lars Jacob,* född 1743 och död 1800.

Lars Jacob Phragmén var inte endast bonde utan också en av socknens vid denna tid tre "barnalärare". Enligt 1686 års kyrkolag ålåg det visserligen klockaren att ha hand om "barnaundervisningen". Hanebo socken är dock vidsträckt, och redan i början av 1700-talet hade man anställt en lärare vid sidan om klockaren. Om denne, Daniel Olsson i Hallen, heter det i ett visitationsprotokoll 1701, att han "var väl fallen att lära barnen icke allenast att läsa utan ock att skriva". Man kan förmoda, att Lars Jacob Phragmén fick bevisa samma färdighet, innan han anställdes. Detta så mycket mer som det "var kyrkoherden obetaget att anställa en annan, om den föreslagne vid examen ej befinnes vara försvarlig".

Socknemännen garderade sig dock mot alltför stora utgifter för barnens undervisning. Det heter nämligen, att särskilt avseende borde fästas vid att få en i roten boende, som där innehar jord eller utövar ett hantverk, *"varmed han på de från undervisningen lediga tiderna kan till sin utkomst utfylla det som hans lilla lön brister, på det att han ej måtte ligga roten till allt för stor tunga".*

För Lars Jacobs del var den risken obefintlig! Han hade sitt hemman att falla tillbaka på. Det hela ger dock en talande bild av skola och undervisning i äldre tid, låt vara att detta hände närmare 100 år före den första folkskolestadgans tillkomst 1842.

Lars Jacob skötte sin uppgift som barnalärare i 30 års tid, tydligen till allas belåtenhet. Veterligen finns inga klagomål noterade, varken beträffande hans undervisning eller att han skulle ha legat "roten till allt för stor tunga". . .

Lars Jacob Phragmén var gift med *Karin Bohlin,* född 1745. Hon dog 1811 och överlevde alltså sin make i 11 år.

Efterträdare på gården blev makarnas son *Carl Jacob,* född 1772. Han tog emellertid inte över faderns tjänst som barnalärare. Däremot noterar släktkrönikan om honom, att han tjänstgjorde som postförare. Återigen har man anledning beklaga de gamla släktpapperens ordknapphet. Carl Jacob borde haft mycket att förtälja från sina färder på dåtidens smala och slingrande vägar, där vagnshjulen sjönk djupt ner i leran under höstregnen och hästen tvingades forcera väldiga drivor i kyla och vinterstorm. . .

Då Carl Jacob avled 1820 tillträddes gården av sonen *Carl,* född 1803, som sedermera gifte sig med *Gölin Jonsdotter* från Jan-Pers i Granbo. Släktgården gick därefter över till deras dotter *Brita,* född 1828 och gift med bonden *Nils Svensson,* född 1823 och död 1885. Den övertogs vid föräldrarnas död av deras barn *Sven* och *Anna Nilsson.* Av de sistnämndas bröder *Nils* och *Carl* flyttade Nils år 1901 till den gård i Böle där de gamla släktpapperen förvarades, och Carl till Svedja.

Därmed har vi kommit till slutet på krönikan över denna gamla Hanebo-släkt av präster och bönder. Nils, som nämns på krönikans sista rad, var nämligen nedtecknaren Olov Nilssons far, född den 18 augusti 1856 och död på Böle 8:7 och 1:15 den 15 december 1917.

Ännu en medlem av släkten bör dock till sist nämnas. Det är prostens Jonas Phragmenius dotter *Christina Maria,* gift med sockenskomakaren Per Persson Segerberg, Hullsta, och död i barnsäng år 1768 – ett tyvärr alltför vanligt öde i äldre tid. Hon anses nämligen ha förfärdigat den ursprungliga s k *Segersta-ryan* som nu finns på Röhsska konstslöjdsmuseet i Göteborg. (Se bilden, som dock tyvärr inte kan göra originalet rättvisa.)

Den konstfärdigt utförda vävnaden har på senare tid kopierats genom Nordenfeltska slöjdskolan, Göteborg. Karin Norlander från Segersta förde ritningen till vår bygd och vävde den replik som nu finns i Segersta kyrka.

Med sina fint avstämda färger på svartmelerad botten utgör den ett vackert prov på förnämlig hälsingsk vävnadskonst.

Elow Brolin

Så beskrevs vår bygd för drygt 100 år sedan

I *Historiskt-geografiskt och statistiskt lexikon öfver Sverige,* som under tiden 1859 – 1866 utkom i sammanlagt sju band, beskrivs alla svenska län, härader, socknar etc. Uppgifterna är ofta mycket detaljerade. – Det måtte ha varit ett jättearbete att samla in materialet!

Avsnittet om *Segersta* och *Hanebo* återges här efter de aktuella sidorna i verket. Ursprunglig stavning har bibehållits, och inga som helst redaktionella ingrepp har gjorts i texten.

Det kan kanske ha sitt intresse att sakligt granska uppgifterna. Var de verkligen helt korrekta för drygt 100 år sedan?

Segersta eller **Sadurstad,** i allmänt tal kallad *Särsta.* Konsistorielt pastorat af 2:dra klassen, hörande till Helsinglands Östra kontrakt, utgöres af socknarna Segersta och Hanebo samt Cathrinebergs brukskapell med nära 89 mantal, fördelade på 3,441 qv.mil land och bebodda 1860 af öfver 3,800 inbyggare; till arealen höra dessutom 0,129 qv.mil vatten. – **Segersta,** modersocken, belägen uti Södra Helsinglands fögderi af Wester-Norrlands län, 3 1/2 mil från Söderhamn, 19 3/4 mil från Uppsala, är till vidden den minsta i Helsingland, omfattande blott 0,752 qvadratmil, hvaraf 0,010 äro vatten, utom sjön Bergviken, som enligt Djurberg skall upptaga c:a 1/4 af uppgifna areal. Marken är till större delen bergig, rådande jordmånen är lera. Skog växer till nödtorftigt behof, men ej till afsalu. Ljusnan flyter midt igenom socknen, och torde bynamnen *Landa* och *Länninge* häntyda å det förhållande, att båtfarten vid derstädes belägna forsar och strömdrag blifvit afbruten och farkosterna derstädes landsatta, på den tid båtfarten utgjorde det mest anlitade kommunikationsmedlet. Några äldre uppgifter om socknens beskattning upplysa, att år 1553 erlades af denna socken, som då kallades Särsta, 76 1/2 marker till hjelp för upprensning af Sala grufva, som detta år rasat, och att med anledning af de stridigheter, som uppkommo, derigenom att skjuts- och gästningstungan under krigsåren mer drabbade inbyggarne invid sjökusten, hölls i Segersta socken ett sammanträde d. 23 April 1620 med Södra prosteriet, hvarvid beslöts bland annat, att hvart och ett prestgäll vid sjösidan skulle behålla den socken eller det gäll uppe i landet till hjelp och undsättning, som det förut efter skedd »jemnad» haft. Se vidare Widegrens beskrifning af Helsingland sid. 402.

Åkerjorden är mager och ängsmarken medelmåttig; men en icke obetydlig linodling och väfnad drifvas. Socknen, som år 1862 beboddes af öfver 1,300 personer på 264 hushåll, omkring 700 mer än år 1810, innefattar 40 $\frac{353}{384}$ mtl, hvaraf 38 1/32 skatte, 2 $\frac{221}{384}$ krono, eller enligt tax.-längden 613 öresl. 12 pgl. skatte, 53 öresl. 5 pgl. krono, tax. till 152,080 rdr rmt; i socknen befintliga fiske, qvarnar och sågar voro endast åsatta ett tax.värde af 1,580 rdr rmt. I bevillning efter II och III art. erlades 169 rdr 19 öre.

Socknen, som är i förhållande till sin annex den minsta i riket, har också kyrkoherde-boställe i Hanebo. – Af *fornlemningar* finnes en gammal förskansning i ett berg för att stänga inloppet till det inre af Ljusnedalen, troligen mot de sjöröfvareflockar, som i forntiden oroade landets fredliga inbyggare.*

Af gårdar må nämnas: öfverste-bost. *Mårdnäs,* 2 1/3 mtl, eller enligt tax. längden 35 öresl. 2 pgl., vackert beläget på en udde vid södra stranden af Ljusne-elfven. – *Prestbordet,* 12 öresland. – *Svedja,* 29 öresl. 6 pgl., eges af brukspatron P. C. Rettig. – Några byars namn må vidare nämnas: *Acktjära, Böhle, Byn, Djupa, Granbo, Gevärstad, Hullstad, Hårga, Rotemo och Sveden.* – *Landa* med station. – Adress: Söderhamn.

Hanebo. Annex-socken till Segersta pastorat i Södra Helsinglands fögderi af Gefleborgs län, 3 1/4 mil från Söderhamn, omfattar en areal af 62,463 tunnland, af hvilka 9,300 äro sjöar och kärr, samt består af 44 1/7 mantal skatte, 2 7/64 mantal krono och uppskattades år 1858 till 439,370 rdr rmt. Marken är öfver allt ganska bergaktig. Jordmånen består mest af lera och är bördig. Sandjord finnes blott på få ställen. Skogen i två tredjedelar af socknen lemnar öfver behofvet till afsalu; men i den andra tredjedelen har man icke en gång tillräckligt till vedbrand. Socknen, som år 1805 beboddes af 2,164 och 1859 af 2,880 personer, har både fast och ambulatorisk skola, hvari sistnämnda år undervisades 160 gossar 181 flickor af 1 examinerad och 3 oexaminerade lärare jemte klockaren; dessutom erhöllo flera barn undervisning hemma, så att tillsammans utgjorde skolbarnens antal 197 gossar och 210 flickor. Beväringsmanskapet utgjordes af 54 man. Den betydligaste gården i socknen är Kilafors jernverk. Kyrkoherde-bostället är här och icke i moderförsamlingen. I Hanebo kyrkby är häradets tingsställe.
– Adress: Gefle.

---

* Jfr art. "Förra årets omslagsbild" i detta nummer.

Vid beväringsmönstringen

Det var mönstringsdags i början av seklet, och samtliga manliga sockenbor som hade åldern inne hade samlats vid Hanebo sockenstuga.

Bland dem var också Löv-Johan i Gusbo. När turen kom till honom blev han tillfrågad vad han gjorde.
– Jag gör ingenting, svarade han.
– Vad lever du då av? undrade befälet.
– Åv smargås. . .

Förra årets omslagsbild

i Hanebo-Jul visade som våra minnesgoda läsare lätt erinrar sig *Borgberget* i Segersta, tecknat av Per Englund.

Teckningen kommenterades inne i tidningen. Där hänvisades till att den *fornborg* som finns på berget (och som gett berget dess namn) tidigare beskrivits av flera forskare, första gången redan 1784 av J D Flintenberg. Under beteckningen *"Bygdeborg,* Djupa" presenterades den utförligt av fil. dr Gustaf Hallström i boken Två hälsingesocknar, tryckt 1934. Dr Hallström slutade sin beskrivning:

"Man måste anse, att denna borg en gång utgjort ett mycket kraftigt försvarsverk, vare sig för en skara flyktingar från omgivande bygder eller för en 'besättning' med positivt krigiska syften. Strategiskt är den en av de bäst placerade av Norrlands alla förhistoriska borgar."

Det var mot denna bakgrund Hanebo-Juls red. fann det "egendomligt, att denna fornborg helt förbigåtts vid det arbete för att vårda länets fasta fornlämningar som pågått sedan mitten av 60-talet. Vårdarbetena har bedrivits som beredskapsarbete med arbetslag från Skogsvårdsstyrelsen i samråd med Riksantikvarieämbetets vårdsektion och landsantikvarien."

Vår kommentar hade, ganska naturligt, denna slutreflexion:

"Rimligtvis – låt vara lekmannamässigt bedömt – borde Borgbergsanläggningen förtjäna att observeras av länets fornminnesvårdande myndighet. Något borde kunna göras för att utmärka och för besökande beskriva, kanske också mot ev förstörelse bevara, denna för landskapet av allt att döma unika fornlämning."

Vi tog oss friheten att tillställa landsantikvarien det aktuella numret av vår tidning och förklarade oss beredda att ge plats för en kommentar. – Enligt gängse publicistiska regler bör ju den som på något sätt berörs av vad som skrivs i pressen ges tillfälle till bemötande eller förklaring.

Vi fick ett – mycket vänligt – brev. Inte från landsantikvarien själv men från 1:e antikvarie Urve Lepasoon, som vad gäller Borgbergets försvarsanläggning meddelade följande:

"Länsmuseet har förvisso inte glömt bort Djupaborgen och hade vi vetat om önskemålen skulle den troligen redan vara vårdad. Den övervägande delen av vårdobjekten på senare år har nämligen initierats just från lokalt håll. Jag ska nu givetvis föreslå att borgen tas med i nästa års ansökan dvs. budgetåret 80/81."

Vi i Hanebo-Segersta-bygden är självfallet glada åt att inte vara bortglömda. Givetvis noterar vi också med tillfredsställelse, att fornborgen i Djupa nu har en chans att bli på lämpligt sätt utmärkt och beskriven

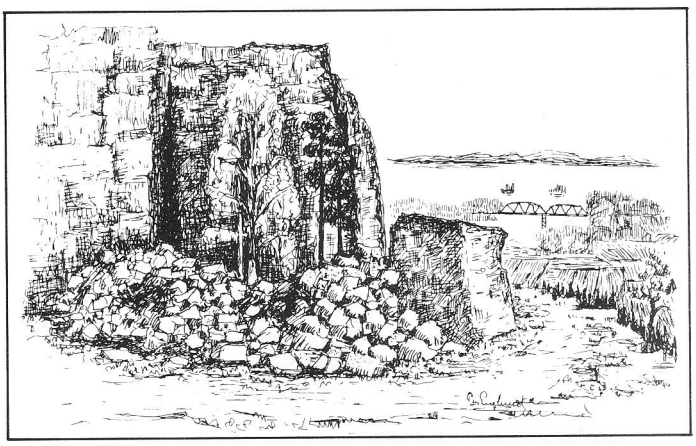

för besökande samt, förhoppningsvis, också skyddad mot ev förstörelse. Samtidigt kan vi inte undertrycka en stillsam undran över att inventering och skydd av fornlämningar i länet tydligen främst har "initierats just från lokalt håll".

Den verkliga överblicken, liksom sakkunskapen, på detta område finns ju ändå samlad hos länets fornminnesvårdande myndighet.

Lokala initiativ i all ära – det är utmärkt att de olika bygdernas folk här är observanta och påpekar behovet. Vad gäller Borgbergets fornborg har den emellertid så sent som under 1970-talet vid två tillfällen tidigare (utöver i årgång 78) omnämnts i vår tidning. I årgång 1971 behandlades den av Per Eriksson under rubriken "Döende bygd", med både foto av murresterna och summarisk karta över anläggningen. Den nämndes också (med återgivande av samma karta) av Erik Severin i artikeln "Tankar och minnen inför Johannisnatt" följande år.

Detta hade tydligen inte observerats på länsmuseet i Gävle. 1:e antikvarie Lepasoon anger orsaken: Hanebo-Jul fanns inte i museets bibliotek! – En, kanske ömsesidig, underlåtenhetssynd.

Vi är för vår del beredda att här "bättra det som fordom brast" och gläder oss åt att vår lilla publikation enligt det besked vi fått tydligen anses ha ett visst värde också för länets högsta fornminnesvårdande myndighet.

Elow Brolin

HANEBO-JUL:s redaktion
tar tacksamt emot bidrag från läsekretsen.
Inte minst gäller detta minnen av personer, arbetsliv och händelser i gamla tider.
I vår bygd finns säkert mycket sådant stoff, som är av allmänt intresse.
Tänk efter – och sänd Ditt bidrag till oss!
En del bidrag har kommit efter vår vädjan i fjolårets Hanebo-Jul. Vi tackar för detta – men önskar flera!

Jubiléer i Bollnäs

En vår egen hembygdsförening närstående, både geografiskt och beträffande syfte och verksamhet, har i år kunnat fira sitt 60-årsjubileum.

Det är *Bollnäs hembygdsförening.*

60-årsminnet firades under sommaren i samband med en stor folkmusikfest vid föreningens hembygdsgård Kämpens och fick en särskild glans genom att folkdansare och hundratalet spelmän mött upp för att samtidigt fira *Hälsingestämmans* 70-årsjubileum.

De som arbetar inom hembygdsvården, liksom inom andra ideella organisationer, vet av erfarenhet att det oftast är vid ett fåtal tillfällen under året – ibland kanske endast vid ett enda – som verksamheten kommer i blickpunkten för allmänhetens intresse, får publicitet och kanske erkännsamma kommentarer.

Självfallet ger detta anledning till glädje. Det ger också stimulans, blir en sporre till fortsatt arbete.

Vad som i det långa loppet betyder mest är dock det trägna vardagsarbetet.

Då Bollnäs hembygdsförening nu kan se tillbaka på sex decenniers verksamhet är det uppenbart, att detta arbete gett resultat som blivit av stor betydelse för bygden och dess folk. Vad man i första hand då tänker på är skapandet av hembygdsgården Kämpens med dess betydande samlingar. Bollnäsbygden har här fått ett förnämligt hembygdscentrum, som på en gång speglar gammal allmogekultur och utgör en stilfull ram och lättillgänglig samlingsplats för olika aktiviteter.

Att över huvud taget beröra Bollnäs hembygdsförening och dess verksamhet utan att nämna dess hedersordförande och allt i allo *Oscar Björkman* vore emellertid inte bara exempel på bristande historisk exakthet och förbiseende av i sammanhanget väsentliga fakta. Det vore djupt orättvist.

Det torde inte vara för mycket sagt, att Oscar Björkman under en följd av år kommit att på ett ganska enastående sätt personifiera föreningen. Detta i kraft av sitt personliga engagemang, sin uppslagsrikedom och till synes okuvliga energi i arbetet för föreningen.

Redan för tio år sedan, då Oscar Björkman fyllde 80 år, konstaterades i en hyllningsartikel:

"Att räkna upp allt som Oscar gjort är omöjligt, men en sak har Bollnäs all anledning att vara tacksam för, nämligen hans medverkan i att den förnämliga gården Kämpens nu finns i föreningens ägo".

Efter att tidigare ha varit verksam på många områden – han var bl a aktiv vid skapandet av Bollnäs museum – kom han under senare år att mer och mer ägna sig åt hembygdsvården. I synnerhet har Kämpens och samlingarna där varit hans särskilda "skötebarn".

Då Oscar Björkman i år med förvånansvärt bevarad vitalitet fyller *90 år,* var det därför naturligt, att han vid hembygdsföreningens jubileum och hälsingestämman hylldes varmt för de många årens outtröttliga arbete.

Hanebo hembygdsförening och red. för Hanebo-Jul finner det angeläget att instämma i hyllningarna.

Vi saluterar denne sällsynt hängivne representant för hembygdsrörelsen i vår bygd!

Oscar Björkman

Från bilismens barndom i Hälsingland

När det skrivs böcker om Hälsingland brukar tyvärr Hanebo oftast glömmas bort. Därför är det särskilt roligt, att vår bygd är representerad på hela tio sidor i boken *Farfars Bilar,* som kom ut i somras. Bokens underrubrik är "Levande bilder och dråpliga historier från bilismens barndom i Hälsingland," och den har gjorts av Lars-Åke Winberg och Sverker Söderström från Gnarp.

På en bland de många intressanta bilderna kan man se hur det gick till när ynglingen Enar Pettersson med snuggan i munnen och med Olle Persson som medhjälpare arbetar med en T-Ford i den gamla verkstaden vid Järnvägsgatan 33 i Kilafors.

Hur det gick till att tanka en T-Ford kan man få se på en bild från Hilding Lövgrens pump i Hällbo. På en annan syns Hildings underbara Buick–25 under ett besök i Levanger, Norge.

Bilen är försedd med både svenska och norska registreringsskyltar och flaggor!

Algot Edh bidrar med ett dramatiskt foto som visar en lastbilsolycka nära stationen i Bergvik år 1928. Den södra delen av Hanebo representeras av Henning Eriksson, Olov Larsson, Olle Eriksson och Erik Eriksson i olika bilar.

I boken finns, som redan nämnts, historier och berättelser om hur det gick till i bilismens barndom, och även här är Hanebo med. Bland annat finns ett trevligt utdrag ur en dagbok, som skrevs 1910 av Edvard Jonsson, Lilltjära.

Algot Edh, Valdemar Eriksson, Alex Nybom och Olle Krantz berättar också minnen.

Bertil Arting

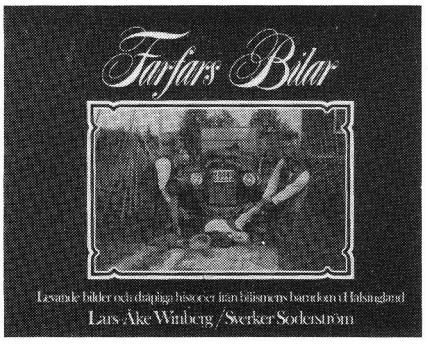

Gamla Hanebobilder

Kilafors fotoklubb har fortsatt sitt arbete med att göra förstoringar efter gamla negativ, tagna av Henning Eriksson, Gusbo. Hittills har klubben kunnat visa upp omkring 200 bilder efter honom, men i arkivet finns fortfarande kvar så många negativ att de räcker för flera års arbete.

För det här arbetet har vi vid ett tillfälle fått ekonomiskt stöd från kommunen och Rettigs minnesfond. Men det räcker tyvärr inte. Vi har ansökt om bidrag från Landstingets kulturnämnd – men fått avslag. För att belysa de ekonomiska problemen kan vi berätta, att första årets utställning i samband med hembygdsföreningens julfest helt bekostades av privata medel.

Intresset för de bilder vi hittills kunnat visa upp har varit mycket stort. Det är många som har studerat fotografierna i över en timme!

Genom åren har vi fått flera tips på var i Hanebo det finns gamla negativ, men något större intresse att lämna dem till fotoklubben kan vi tyvärr inte ännu notera. Vi hoppas dock att vår vädjan inte ska klinga ohörd. . .

Bröderna Edh i Berge var tidigt mycket aktiva som fotografer, och av dem har vi fått låna en del glasnegativ. Arbetet med dem har pågått en tid och kommer att fortsätta. Här finns bland annat några mycket intressanta panoramavyer tagna från taket av brödernas då alldeles nybyggda snickarverkstad.

Bertil Arting

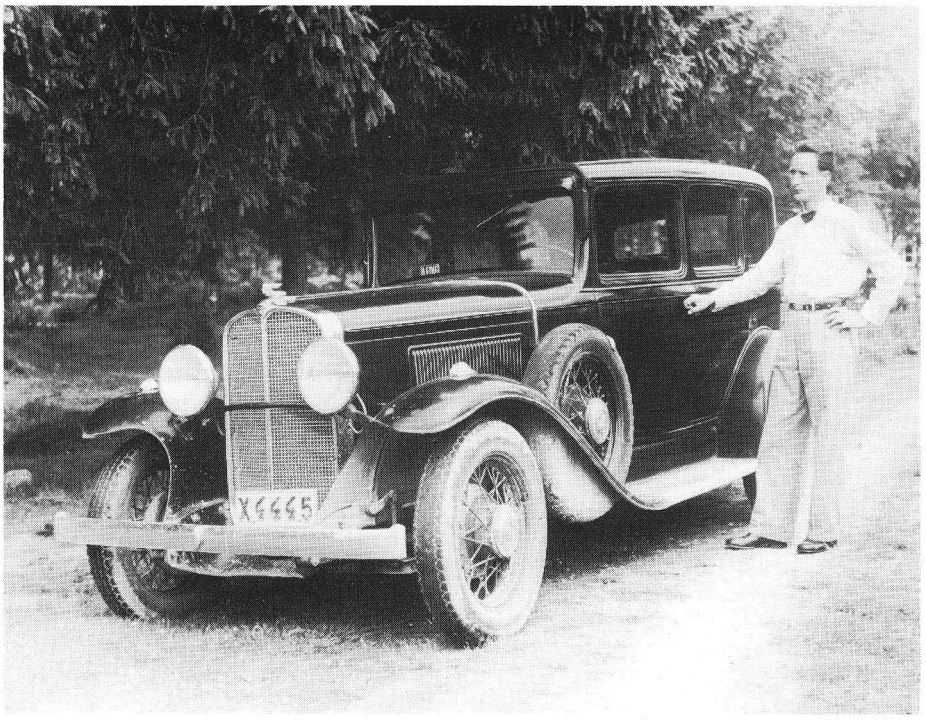

Det här är en av bilderna från senaste årets arbete. Bilen är en 6-cylindrig Pontiac. Den var mycket pålitlig. Ynglingen till höger är Algot Edh, och han hade ofta nöjet att köra bilen som taxi.

GYNNA HANEBO-JULS ANNONSÖRER

De representerar vår bygds rikt förgrenade näringsliv och ger oss värdefull närservice.

Jättegrytan i Böle

I Hanebo-Juls första årgång – 1948 – fanns bl a en notis, som lydde:

"Strax intill landsvägen och efter vägen mot Böle by finns det en jättegryta, som inte är så allmänt känd.

Den är urholkad vid ena sidan av ett större stenblock och är 0,50 meter djup med en övre diameter av 0,25 meter och en bottendiameter av 0,18 meter.

Jättegrytorna härröra sig från istiden och har bildats därigenom att stenar eller block åstadkommit en nedsvarvning i klipphällen, då de av strömmande vatten kommit i virvlande eller rullande rörelse."

Ännu efter över 30 år torde denna istidslämning vara relativt okänd, givetvis med undantag för byfolket, som då och då lotsat "utsocknes" besökare på den halvt igenvuxna stigen från gamla byvägen in till stenen. – Det bör observeras att det här gäller den nu avstängda *gamla* vägen från tidigare väg 272 ned mot Böle by.

Victor Johnson, bygdens mångkunnige historieskrivare, kände dock givetvis till den och presenterade den med en förklarande text och här återgivna bild i tidningen Ljusnan i början av detta år. Victor Johnson nämnde bl a, att det i Hälsingerunors första nummer år 1921 anges, att en jättegryta "upptäckts i Böle by i Hanebo socken, strax intill landsvägen och efter vägen mot gamla byn".

Av ordalydelsen tycks framgå, att istidslämningen skulle ha "upptäckts" först vid denna tid. Så var givetvis inte fallet. Bygdens folk kände till den långt tidigare, med säkerhet sedan flera generationer.

Den är värd att se alltjämt och är inte svår att upptäcka, där den ligger strax invid kraftledningsgatan genom skogen.

Kanske bör det nämnas, att Böle också har ett annat naturminne av ganska egenartat slag. Till vänster om den *nya* vägen ned mot byn reser sig ett flera meter högt stenblock, synligt särskilt när man kommer söderifrån på den nya 272. Fast förankrat sedan istiden i blockstensmarken – avsmalnande uppåt och till formen liknande en konturkarta av Värmland, som någon sagt – har det stått där orört i tusentals år.

Då den nya byvägen drogs fram var det dock i farozonen. Enligt vad som berättas räddades det dock genom ingripande av en bybo. Det sprängskott som skulle förvandlat det till fyllnadsmassa tändes aldrig!

Det reser sig alltså alltjämt till imponerande höjd över buskvegetationen, till glädje för bybor och vägfarande.

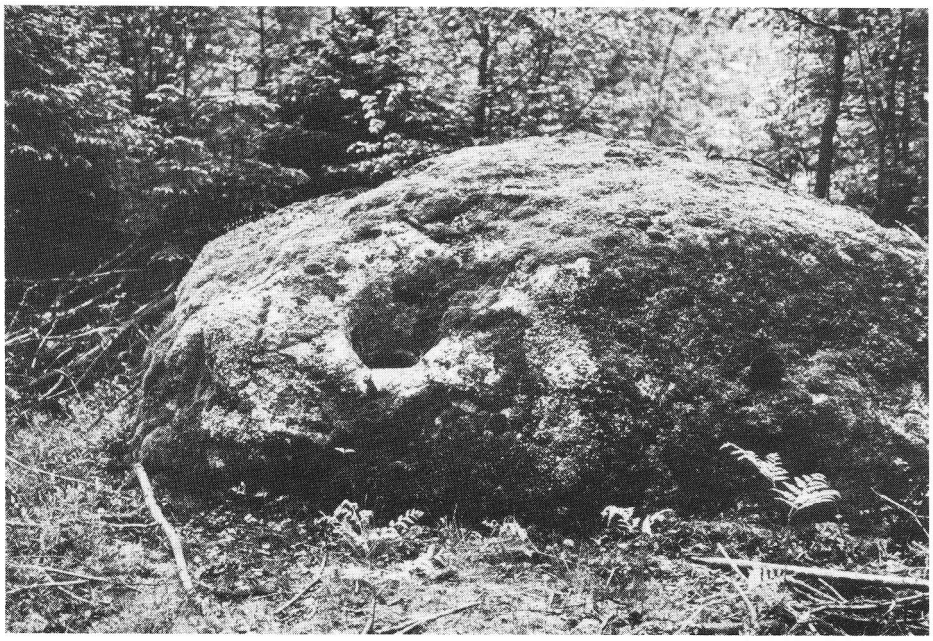

ETT VARMT TACK!

till aktiva och stödjande medlemmar
i Hanebo hembygdsförening
för Ert uppoffrande arbete
undet det gångna året.

EN GOD JUL
och
ETT GOTT NYTT ÅR

önskas alla Hanebo-Juls läsare !

HANEBO HEMBYGDSFÖRENING
Harald Olsson
ordförande

Hänt under året som gått

I Hanebo...

Julfest

I likhet med förra året avslutade Hanebo hembygdsförening sin verksamhet 1978 med en julfest mellan jul och nyår i Lilltjära ordenshus. Förutom julmat, lekar och dans hade Kilafors fotoklubb anordnat en utställning av gamla fotografier från Hanebobygden, och folkdansarna underhöll oss med en uppvisning.

Årsmöte

Till årsmötet i församlingshemmet hade en liten utställning anordnats på temat "Så lekte vi förr".

Det har länge varit önskemål om ett öppethållande på hembygdsgården, men eftersom arbetet mest utförs på frivillighetens väg och arbetskraften inte har räckt till, så har det inte gått att ordna. I år fick vi dock löfte om ett värdpar för Hannbo-veckan och nästföljande vecka, nämligen Anna och Arvid Andersson från Norrsäter. Det bestämdes, att vi skulle ha serveringen öppen varje eftermiddag. Serveringen skulle bestå av bl.a. smörgåsar och snödder (smörbakelse med plommon och grädde).

Förutom servering skulle vi ha loppmarknadsförsäljning. – Vi hade stora planer och trodde oss få in mycket saker till försäljningen. En del större saker skulle vi spara för att ha slåttmåndagsauktion i slutet av juli, med underhållning av manskören och dans på kvällen. Det bestämdes att vi skulle medverka i "Musik vid Ljusnan"-veckan samt vid friluftsgudstjänsten i Säfstorpet, Acktjära.

Torpet skall vara öppet varje onsdagskväll i likhet med tidigare år, Acktjäraborna med Ingegerd och Helge Björklund svarar för arrangemang och öppethållande.

Hannboveckans alla kvällar skall gå av stapeln ungefär som tidigare år.

Man planerade städning och senare målning av hembygdsgården.

Från Ol-Jons i Lilltjära har föreningen fått ett gammalt spann, kaveldon, tryckstock m.m. Samtliga saker visades.

Efter inbjudan från Gästrike-Hälsinge hembygdsförbund har hembygdsföreningen sänt deltagare till två veckoslutskurser på Stagården i Bollnäs. Den ena kursen gav orientering i att ordna utställningar. Den andra gällde vård, underhåll och katalogisering av hembygdsgårdens inventarier. Stig Andersson skulle komplettera den sistnämnda kursen med en veckokurs senare, men måste p.g.a. arbetet säga återbud. Under november ordnar hembygdsförbundet en kurs för föreningarnas kassörer.

På årsmötet serverades kaffe, smörgåsar och snödder. Utomhertens spelmanslag underhöll oss med låtar. 62 personer hade samlats.

Kyrksöndag

Missionsdagen, andra söndagen efter midsommar, firade hembygdsföreningen kyrksöndag och hembygdsdag med kyrkkaffe vid hembygdsgården i Hårga.

Predikan hölls av Lennart Bylund. Bollnäsbygdens spelmanslag med Hugo och Tomas Westling och för övrigt både äldre och yngre spelemän förhöjde stämningen både i kyrkan och på hembygdsgården. Om än det var många kyrkobesökare, så skulle man önska ännu många fler att uppleva sommarsöndagen i Sockenkyrkan, när portarna slås upp och alla spelemän och kvinnor tågar in med musik. – En gästande f.d. hanebobo beskrev kyrksöndagen som en fantastisk upplevelse.

Hannboveckan

Måndagkväll den 2 juli

Kyrkans kväll i Församlingshemmet med Rakel Larsson i Poesins värld. Lena Johansson och Helena Norin spelade bl.a. fiol, spilåpipa och gitarr. Kyrkvärden Lars Larsson och komminister Sven Bokman medverkade.

Tisdag

Soldattorpets kväll i Säfs, Acktjära. När Hugo och Tomas berättar och spelar på hemmaplan, då trivs både musikanter och publik. När Bocka-polskan spelades framför de små stugorna kunde inte gästande deltagare i Hälsinge-hambon hålla "hambofötterna i styr". Exemplet smittade, och snart var det fullt av dansande par.

Onsdag

Hembygdsgårdens kväll. – Den beskrivs i Segersta hembygdsförenings årskrönika.

Torsdag

Nyckelharpans kväll på Hombacka i Ol-Pers, Hallen. Ingrid och Erik Olson med ungdomar stod för arrangemangen och serveringen. Harald Olsson berättade om den gamle harpospelaren Homback som levde på 1800-talet. Mauritz Callmyr och övriga musikanter underhöll med musik på nyckelharpa och andra instrument vid den trivsamma platsen, och både spelare och andra önskade att denna musikkväll med s k "buskspel" skulle komma igen även nästa år.

Fredag

Hårgadansens kväll på Hårgås med Hanebo-Segersta folkdanslag som arrangör. Bollnäsbygdens spelmanslag lättade stegen uppför hällarna med musik. Den franska dansgrupp som varit H-S dansarnas gäster uppträdde på berget, liksom "småtrollen" under Hildur Bergqvists ledning. Berndt Lindström från Lingbo spelade kohorn, näverlur och spilåpipa. – Var någonstans hör Hårgalåten bättre hemma än på Hårgabergets hällar?

Lördag

Hälsingehambons morgon i Hårga.

Den måste upplevas!

Redan kl. 6.30 började "Polo" scenprogrammet tillsammans med utländska dansare. Vid 8-tiden var det defilering: 3000 dansare (!) med Mauritz Callmyr och övriga spelemän i täten. För den händelse att dimman skulle ligga kvar har man "Trollens brudmarch" med på repertoaren.

Invigningen av Hambon förrättades i år av Hilding Mickelsson, Harald Olsson berättade Hårgasägnen, och Westlings spelemän började samtidigt gnida Hårgalåten för att lite senare köra igång dagens första etapp i tävlingen.

Hanebo och Segersta Hembygdsföreningar samt Idrottsföreningen med Örjan Lindblom i spetsen hade hand om förberedelserna inför den stora invasionen i den lilla byn Hårga.

På hembygdsgården serverades kaffe, smörgåsar, ostkaka och annat några intensiva timmar på lördag förmiddagen.

Loppmarknad

Den loppmarknadsförsäljning som nu hade pågått i en vecka var intressant och rolig, men det visade sig, att vi inte fick så mycket saker över att det kunde bli någon auktion. De större saker som vi fått – bl.a. en gammal kista och en elmangel (som ny) – blev sålda. Sålda blev också skor, handväskor, stor gammalglasdamejeanne, madrassvar, träbytta, grimskaft, plåtbaljor, sytstolar, gamla trasmattor och gardiner, kuriosa av olika slag och mycket annat.

Det var många lyckliga ägare som åkte hem med roliga fynd från vår loppmarknad.

Måhända kan vi utöka tiden med öppethållande någon vecka nästa sommar.

Reparation och målning av hembygdsgården

I stället för den auktion och slått-måndagsbal som planerades till en lördagskväll i slutet

Från arbetet vid Hembygdsgården. Målning pågår. Foto Stig Andersson.

Matrast. Foto Stig Andersson.

av juli, tog vi oss för att fortsätta reparation och målning av husen. Harald kokade rödfärg enl. gammalt recept, och 13 målare ställde upp första lördagen. En underbart skön sensommardag med sol och värme! Ingrid Jonsson, och Anna Andersson samt Alice Vall, Hans och Karin skötte om maten, som bestod av sotare, potatis, hembakat tunnbröd och allt som hör till en mättande måltid.

En lördag några veckor senare var det dags att fortsätta arbetet på hembygdsgården. Denna gång hade vi mästare med oss. Dels murarmäster Lars Larsson, som med Mats hjälp lagade skorsten på "brustue"-byggningen, och så målaremäster Per Englund som hjälpte till att köpa och blanda färg till fönstren, samt varsamt bättra på den gamla solbrynta fasaden i rätt ton.

Även denna lördag var en skön sensommardag. Vi kunde äta och dricka ute vid dukade långbord. Förplägnaden var kålsoppa, ostkaka och saftsås m.m.

Den frivilliga hjälpen kom från olika byar. Det var Per, Lars och Alvar från Kvarnböle, Olle O, Edvard och Valdemar från Fly, Erik A från Kilafors, Arvid från Norrsäter, Birger från Innantjära, Valdemar från Lilltjära, Bertil V, Bertil J och Mats från Hårga, Stig, Sven och Harald från Granbo och så murar- och målarmästarna Lars och Per.

Efter två dagars jobb återstår mycket att göra. Men det går nog att samla folk för flera arbetsdagar, för på hembygdsgården kan man träffas och trivas såväl i vardag som fest.

Anna-Lisa Olsson

...och Segersta

Valborgsmässoafton

Våren hälsades som brukligt med kase nere vid kyrkan. – Om man hade varma kläder på sig och blundade riktigt hårt, kunde man med lite fantasi frammana vårkänslorna i snöslasket! Kyrkans juniorer tågade med facklor över bron och paraderade framför sångarbröderna, som från församlingshusets trappa lyckades med konststycket att få publiken att tro det var vår.

Kommunalrådet Erik Skoglund höll vårtalet. I Församlingshuset serverade Hembygdsföreningen kaffe med smörgåsar och medlemmar ur Bollnäsbygdens spelmanslag spelade under Mauritz Callmyrs ledning.

Annandag pingst den 4 juni

Hembygdsföreningen inbjöd till kyrkkaffe på Hembygdsgården. Efter detta hölls årsmöte med föreningen.

Ny i styrelsen blev Ingegerd Jonsson, Bredåker. Hon efterträder som kassör Herbert Berg som i och med årsmötet lämnar sin plats i styrelsen. Herbert Berg har varit en av föreningens grundare. Han fanns med när föreningen planerades 1934 och har sedan dess träget arbetat för föreningens bästa. Han avtackades med blommor och en bok.

Midsommarafton

Traditionell midsommarfest på Hembygdsgården med stort besökarantal.

Hamboveckan

Onsdagen den 4 juli var det Hembygdsgårdens kväll under medverkan av "Bördaga", som underhöll med fiolmusik. Flickor från Segersta sjöng och spelade under Kerstin Olssons ledning. Ostkaka och kaffe serverades och fick en strykande åtgång.

Sommaraktiviteter på Hembygdsgården

Hembygdsgården har hållits öppen för servering och visning lördagar och söndagar under juli och augusti. Medlemmar ur Hembygdsföreningen samt några andra föreningar har frivilligt stått för arrangemangen.

Från utställningen Så lekte barnen förr. Signe Lindberg, Landa, lärde barnen spela sten. Foto Tore Jonsson.

Andra helgen i juli var det Socialdemokratiska kvinnoklubben som skötte rusthållet. Söndagen den 4 aug. hade Segersta CKF inbjudit till kyrkkaffe. I Segersta kyrka spelade Stefan Nilsson trumpet, och Hille-läraren Lennart Grönberg predikade.

Lördagen den 11 aug. och söndagen den 12 aug. anordnade Segersta Husmodersförening en utställning inför internationella barnaåret "Så lekte barnen förr".

Vidare har Segersta OK anordnat loppmarknad på Hembygdsgården.

Resa till Hembygdens dag i Hedesunda

Söndagen den 19 aug. bjöd medlemmarna i Segersta hembygdsförening sig själva på en heldag. – Det var de medlemmar som hjälpt till och aktivt medverkat till det fina resultatet vid årets midsommarfest på hembygdsgården. En fullastad buss lämnade därför på morgonen Segersta med riktning mot Hedesunda.

Vid framkomsten deltog vi i gudstjänsten, förrättad av f.d. Segerstaprästen Ebbe Backe. Därefter serverades kaffe och dessutom kunde man köpa mycket läckert av traktens specialiteter, t ex bönvälling, tunnbrödsrullar och mannagrynskaka.

På eftermiddagen framförde Segersta amatörerna pjäsen "Fräknige Frans friarfärd" och blev mycket bejublade.

Under hemfärden åt vi middag på Strandgården ute vid Bönan.

Under året har vi fått mottaga en del gamla saker till Hembygdsgården, däribland kläder till vår nyss iordningställda klädkammare.

Maj-Britt Björk

God Jul och Gott Nytt År

tillönskar följande företag

Kilafors Herrgård Box 132, 823 00 KILAFORS Tel. 0278/504 05, 510 20	**Lars Mickelssons Entreprenad AB** Kilafors - Tel. 503 79	**KILAFORS SPARKÖP** Inneh. Knut Andersson Vi vill inte va' störst — men vi vill va' bäst.
Föreningsbanken Hanebo	**Ge-Foto** Göte Edlund Tel. 0278-502 87	**HÄLSINGE-STUGOR** KILAFORS - Tel. 506 15
Handelsbanken Kilafors	**AB KILAFORS FÄRGHANDEL** Leif Johansson Spektrum	**Kilafors Möbelaffär** 823 00 Kilafors
Nyboms bil och motor	**GARNTJÄNST** 823 00 KILAFORS	**Flinks Radio TV** Tel. 0278/50178 KILAFORS Försäljning - Service
Esso **Wengelin & Jonsson Kilafors**	**C.-G. Bergmans Herrfrisering** Kilafors - Tel. 501 84	Vardshuset Svarta Tupen Kilafors
Kilafors Hemslöjd Tel. 0278-500 17	**NYA HOTELLET** KILAFORS 0278-500 71	Kilafors Industri AB KILAFORS INDUSTRI AB 823 00 KILAFORS
Sibo – Parkkiosken	**RUNDQVIST JÄRN** 823 00 KILAFORS Telefon 0278-500 56, 508 44	**TORSTEN ENGLUND** UR & OPTIK Tel. 500 48 - Kilafors
Enar Pettersson Biltrafik AB Telefon 501 54, 504 51 KILAFORS	**KILAFORS REVISION & EKONOMI-KONSULTER HB** Rolf Nyqvist Skolgatan 8, 823 00 KILAFORS 0278-509 95	**FRIVYBODEN AB**
Hylander's Kilafors HERR- & DAMKONFEKTION Tel. 500 31, 502 95 Th. Hylander m. familj	**CITY-KIOSKEN** Järnvägsgat. 20 - Tel. 500 65 823 00 KILAFORS Sonja o. Sven-Erik Sköld	**Borgströms Plåt** KILAFORS
NÄSLUNDS Manufakturaffär Tel. 500 22 KILAFORS	Det lönar sig . . . **ICA marknad** KILAFORS	**KILAFORS-BAZAREN** Tel. 502 19 - 823 00 Kilafors
KA-MO ELEKTRISKA KILAFORS TELEFON 0278/540 73	**Konsumhallen** Konsumentägt Därför Din butik.	**Kilafors Cykel & Sport** Box 4, 823 00 KILAFORS Tel. 510 16

Hanebo-Jul

Årgång 31

Redaktör:
Elow Brolin

Omslagsbild: Vinterminne från Hanebo
Foto: Hilding Mickelsson

Pris 10:–

Nyströms Tryckeri AB, Bollnäs